

Степан ГІГА,

orcid.org/0000-0001-6961-2353

народний артист України,

викладач кафедри мистецьких дисциплін

КЗВО «Ужгородський інститут культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради

(Ужгород, Україна) *hiha_step@national-university.info*

Марія МАРТИНЮК,

orcid.org/0000-0003-4020-8757

викладач кафедри мистецьких дисциплін

КЗВО «Ужгородський інститут культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради

(Ужгород, Україна) *m.martyniuk6493-7@kpi.com.de*

Ольга НОВАК,

orcid.org/0000-0001-6064-1131

викладач кафедри мистецьких дисциплін

КЗВО «Ужгородський інститут культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради

(Ужгород, Україна) *o_novak6493-9@ubogazici.in*

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ЕСТРАДНОЇ МУЗИКИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ

У науковому дослідженні викладається питання особливостей становлення та розвитку закарпатської естрадної музики в другій половині ХХ століття. Саме в цей час відбувався стрімкий розвиток естради в закарпатському регіоні, що багато в чому зумовлюється давніми пісенними й культурними традиціями цього краю. Споконвіку закарпатський регіон славився майстерністю своїх музичних виконавців, що здобули популярність у різних жанрах і напрямках пісенного мистецтва. Саме це й стало тим підґрунтям, що надалі зумовило основні особливості становлення та розвитку естрадного мистецтва Закарпаття в часи, визначені в науковому дослідженні.

Актуальність заявленої тематики наукового дослідження зумовлюється необхідністю ретельного вивчення особливостей становлення та подальшого розвитку закарпатської естради в контексті формування загальної культури цього регіону й вивчення особливостей впливу процесу на культуру країни загалом. Методологія наукового дослідження у своїй основі складає поєднання аналітичного й логічного підходів вивчення кола питань, що винесено в його заголовок. Основними результатами, отриманими в ході наукового дослідження, слід вважати визначення головних чинників становлення та розвитку закарпатської естрадної музики в другій половині ХХ століття та визначення точнішого уявлення щодо справжнього місця закарпатської естрадної музики в музичній культурі України. Перспективи подальших наукових досліджень у цьому напрямі полягають у визначенні головних чинників становлення та розвитку закарпатської естрадної музики в другій половині минулого століття з метою більш поглибленого вивчення впливу цього процесу на вітчизняну культуру й культурні традиції, що формуються в країні в цілому й визначеному регіоні зокрема. Прикладна цінність наукової роботи полягає у використанні в практичній сфері основних отриманих результатів із метою формування якіснішого уявлення щодо особливостей становлення закарпатської та загальноукраїнської пісенної культури загалом.

Ключові слова: естрадна музика, закарпатська естрадна пісня, культурне становлення, етнічна культура, закарпатська естрадна музика, національна пісенна культура.

Stepan HIHA,

orcid.org/0000-0001-6961-2353

People's Artist of Ukraine,

Lecturer at the Department of Artistic Disciplines

Municipal Establishment of Higher Education "Uzhhorod Institute of Culture and Arts"

by Transcarpathian Regional Council

(Uzhhorod, Ukraine) *hiha_step@national-university.info*

Mariia MARTYNIUK,

orcid.org/0000-0003-4020-8757

*Lecturer at the Department of Artistic Disciplines
Municipal Establishment of Higher Education “Uzhhorod Institute of Culture and Arts”
by Transcarpathian Regional Council
(Uzhhorod, Ukraine) m.martyniuk6493-7@kpi.com.de*

Oliha NOVAK,

orcid.org/0000-0001-6064-1131

*Lecturer at the Department of Artistic Disciplines
Municipal Establishment of Higher Education “Uzhhorod Institute of Culture and Arts”
by Transcarpathian Regional Council
(Uzhhorod, Ukraine) o_novak6493-9@ubogazici.in*

PECULIARITIES OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF TRANSCARPATHIAN POP MUSIC IN THE SECOND HALF OF THE 20th CENTURY

This research covers the peculiarities of the formation and development of Transcarpathian pop music in the second half of the 20th century. It was at this time that the rapid development of pop music in the Transcarpathian region took place, which is largely due to the ancient song and cultural traditions of this region. From time immemorial, the Transcarpathian region has been famous for the skill of its musicians, who have gained popularity in various genres and areas of song art. This is the reason that later led to the main features of the formation and development of pop art in Transcarpathia in the times defined in this study.

The relevance of the stated topic of this research is due to the necessity to carefully study the peculiarities of the formation and further development of Transcarpathian pop in the context of the formation of the general culture of the region and study the impact of this process on culture. The methodology of this research is based on a combination of analytical and logical approaches to the study of the range of issues raised in its title. The determination of the main factors of formation and development of Transcarpathian pop music in the second half of the 20th century and a more accurate picture of the true place of Transcarpathian pop music in Ukrainian music culture should be considered the main results obtained in this research. Prospects for further research in this area are to identify the main factors in the formation and development of Transcarpathian pop music in the second half of the last century in order to further study the impact of this process on national culture and cultural traditions in the region and the country as a whole. The applied value of this scientific work is in the use in practice of the main results in order to form a better idea of the peculiarities of the formation of Transcarpathian and Ukrainian song culture in general.

Key words: *pop music, Transcarpathian pop song, cultural formation, ethnic culture, Transcarpathian pop music, national song culture.*

Постановка проблеми. Оцінка особливостей становлення та розвитку естради Закарпаття в другій половині ХХ століття є неоднозначною та потребує глибшого аналізу й осмислення. Естрада як самостійний різновид музичного мистецтва з'являється в Україні в 50-х роках ХХ століття, що стосується не тільки закарпатського регіону, а й країни загалом. Після появи державної організації «Укрконцерт» естрадні пісні включаються до репертуарів обласних і міських філармоній, створюються нові естрадні колективи, з'являються нові співаки, що виконують здебільшого лише естрадні пісні. Виникає новітній пласт музичної та пісенної культури, настільки великий і потужний, що все, що було раніше створено у вітчизняній музичній і пісенній культурах, починає подекуди здаватися незначним і мізерним, за винятком народної пісні.

На початку історії розвитку української естрадної пісні визнаними авторитетами за пра-

вом вражаються Платон Майборода, Олександр Білаш та Ігор Шамо (70-ті – 80-ті роки ХХ століття). Відбуваються зміни не лише в музиці, а й у текстах – нові діячі естрадного мистецтва (за певними виключеннями) відходять від тематики села, від «сльозливості» й «сентиментальності». Нічого дивного тут немає, бо значна кількість композиторів народилися та сформувалися як особистості в умовах міста (Івасюк, Поклад, Карабиць, Скорик, Янівський). Ритми пісень суттєво жвавішають, стають значно енергійнішими, під музику вокально-інструментальних ансамблів з охотою розважається молодь, із кінця 70-тих відчувається величезний вплив стилю диско на естрадну музику загалом. З'являється значна кількість джаз- і рок-інтерпретацій музичних творів. Суттєво жвавішає й виконання оркестрової музики. Значну роль в історії української естради 70-х – 80-х років відіграв Естрадно-симфонічний оркестр Укртелерадіо під керівництвом Рос-

тислава Бабича, з яким співпрацювали майже всі помітні на той час співаки. Серед найпопулярніших виконавців того часу можна назвати Назарія Яремчука, Василя Зінкевича, Софію Ротару, Ніну Матвієнко (Широкова, 2013: 22).

Варто відзначити, що Івасюк є одним із «першопрохідців» української естрадної музики (поп-музики). Він є автором 107 пісень, 53 інструментальних творів, музики до численних театральних спектаклів. Медик за фахом, скрипаль, він блискуче володів мистецтвом гри на фортепіано, віолончелі, гітарі, майстерно співав власні пісні.

Неординарною особистістю є Зінкевич – відомий співак жанру української естради (лірико-драматичний тенор), народний артист України (1986 рік), лауреат премії ім. Т. Г. Шевченка (1994 рік), Герой України (2009 рік). Значна кількість пісень, що складають основу його сценічного репертуару, із часом увійшли до золотого фонду української музики минулого століття. Він є почесним громадянином Луцька.

Яремчук – український естрадний співак (тенор). Народний артист УРСР (1987 рік). Отримав широку популярність передусім як виконавець українських пісень – «Червона рута», «Водограй», «Смерекова хата», «Стожари», «Гай, зелений гай», «Родина», «Я піду в далекі гори», «Пісня буде поміж нас», «Писанка», «Гей ви, козаченьки», «Я ще не всі тобі сказав» та інших. До того ж разом зі своїми соратниками по пісенному цеху Назарій знявся в музичних стрічках «Червона рута», «Співає «Смерічка», «Стартує пісня», «Ти плюс я – весна» й «Червона рута. 10 років по тому» (Мацієвський, 2013: 129–145).

Нині, в умовах глобалізаційних процесів, негативним результатом яких є нівелювання та зникнення різних національних культур, самобутності й самоідентичності, актуальним стає пошук способів їх збереження. Один із таких способів – розвиток і поширення етнофольклорної культури. З огляду на регіональну фрагментарність української культури науково виправдані регіональні дослідження фольклорних і пісенних традицій, зокрема Закарпаття як одного зі своєрідних історико-етнографічних регіонів сучасної України (Гнидка, 2015: 276).

Особливості становлення та розвитку закарпатської естрадної музики в другій половині ХХ століття багато в чому зумовлюються самобутністю етнічної культури цього географічного регіону й особливостями формування та розвитку його музичної культури. Адже саме питання розвитку музичної культури народу, що споконвіку проживає на визначеній території, мають суттєве

значення з боку визначення особливостей естрадного жанру, що починає свій розвиток із пісенних традицій, властивих саме цьому етносу.

Аналіз досліджень. Дослідження різноманітних чинників, що визначають особливості розвитку й подальшого становлення закарпатської естрадної музики в другій половині ХХ століття, відбиті в наукових розробках І. В. Мацієвського, Е. А. Гнидки, З. П. Рось та інших дослідників української естрадної творчості. У своїх наукових роботах ці й інші автори зосереджують увагу на питаннях джерел формування української естрадної культури й національних особливостей виконавців естрадного жанру та їхніх творів, що складають основу культури виконання української естрадної пісні загалом і закарпатської естрадної музики зокрема. Крім того, наукові дослідження визначеної тематики сприяють більш поглибленому вивченню особливостей української естрадної культури загалом і закарпатської естрадної музики зокрема, що має суттєве значення з боку формування цілісної уяви щодо послідовності розвитку української музичної культури й традицій української пісні в другій половині ХХ століття.

Мета наукового дослідження полягає у визначенні особливостей становлення та розвитку закарпатської естрадної музики в другій половині ХХ століття з огляду на місце сучасної естрадної музики в музичній культурі українського народу загалом.

Виклад основного матеріалу. Завдання культурної політики України й визначення ролі художньої культури, зокрема музичного мистецтва, в розвитку сучасного суспільства стають важливими проблемами й предметом гарячих дискусій у вітчизняній культурології. Пошуками шляхів їхнього розв’язання, а також визначенням засобів цілеспрямованого впливу на їхній стан, регулюванням у цій сфері суспільних відносин, сукупності відповідних дій органів державної влади й органів місцевого самоврядування, розв’язанням питань міжвідомчої координації займалися як зарубіжні вчені, так і вітчизняні автори (Рось, 2015: 7).

У такому контексті з боку формування особливостей закарпатської естрадної музики велике значення мають особливості розвитку й становлення етнокультурного середовища цього регіону загалом. Варто відзначити, що, наприклад, етнофольклорна культура Буковини формувалася в умовах її історичної приналежності до різних іноземних держав (Молдавського князівства, Туреччини, Австро-Угорщини, Румунії, Радянського Союзу), а також її сучасного пограниччя

з Молдовою та Румунією. Нині до складу цього регіону входять також повністю румунські села, фольклор яких безперечно мав вплив і досі впливає на традиційні буковинські звичаї та творчість (Марусик-Жмендак, 2006: 152). В образах обрядово-ритуальних дій, у декоративно-прикладних виробках, у живописі й архітектурі, в народнопісенному мистецтві жителі Буковини утверджували свою самобутність, високу обдарованість, причетність до загального слов'янського древа, національну єдність з усім українським народом (Герцюк, 1985: 5–6).

З такого боку як приклад варто розглянути особливості творчого шляху яскравого представника закарпатської естрадної пісні – Володимира Івасюка. Народжений у 1949 році в місті Кіцмань Чернівецької області, він із дитинства відчув на собі вплив української народної музичної культури й інших складників, таких як румунські й гуцульські співи, угорські хоріві твори тощо під час навчання в середній і музичній школах за класом фортепіано. Пізніше ці чинники зіграли свою визначальну роль під час формування яскравого творчого шляху композитора, знайшли своє відбиття у створених ним пісенних шедеврах, таких як «Червона рута», «Водограй», «Я піду в далекі гори», «Балада про мальви», що протягом десятиріч після трагічної загибелі Володимира Івасюка продовжували залишатися візитною карткою закарпатської естради.

Культурне й пісенне середовище Закарпаття можна вважати таким, яке сформувалося на перехресті культурних течій багатьох народів, що не може не позначитися на становленні й розвитку естради цього регіону. Наприклад, у пісенній творчості іншого яскравого представника закарпатської естради Назарія Яремчука тісно перетинаються народна українська пісня з творчістю інших представників української естради: Володимира Івасюка, Василя Зінкевича й інших. Яремчук широко відомий як виконавець пісенних творів Івасюка самостійно, а також у дуєті із Зінкевичем. У його репертуарі пісні «Червона рута» й «Водограй» Володимира Івасюка, «Горянка» й «Незрівнянний світ краси» Левка Дутковського. Це було ще за часів сумісної участі Яремчука й Зінкевича в ансамблі «Смерічка». Їхній дует існував до 1975 року, коли Василь переїхав у Луцьк і став солістом ансамблю «Світязь», тоді як Назарій, отримавши диплом, влаштувався працювати старшим інженером на кафедрі економічної географії університету.

Василь Зінкевич відомий як один із найяскравіших виконавців пісні «Червона рута» й перший

соліст-мужчина в суто жіночому ансамблі «Смерічка» (1968 рік). У 1985 році йому було надане звання народного артиста України, до того ж на той час у його репертуарі вже було чимало українських естрадних пісень: «Ясні зорі», «Кличу тебе», «Забудь печаль», «Сонце в небі», «Скрипка грає», «Хай щастить», «Тече вода», «Музика», «Ніби вчора», «Крізь літа». У 1997 році Зінкевич був нагороджений орденом Миколи Чудотворця, а 20 серпня 1999 року одержав орден за заслуги 2-го ступеня від тодішнього Президента України.

Слід зазначити, що на становлення та розвиток творчості вищеназваних майстрів української та закарпатської естрадної пісні суттєвий вплив мали традиції українського народного співу й музики, що властиві саме закарпатському регіону з його багатонаціональним колоритом. Саме розмаїтість національностей серед населення закарпатського краю, що спричинила різноманітність звучання його народних мелодій, багато в чому зумовила колорит, яскравість і неповторність звучання естрадних пісень, що були створені закарпатськими композиторами й виконані співаками, що були виховані саме на Закарпатті. Тому, досліджуючи особливості становлення та розвитку закарпатської естрадної музики в другій половині ХХ століття, варто зазначити, що багато в чому вони зумовлені саме різноманітністю етнічної та культурної сфери регіону, його багатонаціональним складом і пов'язаними із цим особливостями внутрішнього життя.

Без пісні, музики й танцю ніколи не жили закарпатці. Чи то був жалібний і тужливий спів втомленої від важкого життя людини або нестримно смілива пісня опришків, ніжна колицька чи ласкава дівоча жартівлива коломийка – пісня звучала всюди.

Найкраще збереглися суто місцеві звичаї та фольклор у гірських районах, де культурні зв'язки значно ускладнені.

Одним із найхарактерніших пісенних жанрів на Закарпатті є коломийка – коротенька, переважно в один куплет пісня, яка висловлює закінчену думку. У гірських районах Закарпаття, на Верховині й Гуцульщині вони домінують над усіма іншими піснями.

Для Закарпатських народних танців характерні дрібні ритмічні рухи «під себе», які імітують стрибки через гірські потоки, камені або повалені дерева. Найсамобутніший із них – гуцульський аркан, жіночий танець карічка й угорський чоловічий танець чардаш.

Багатою є палітра закарпатських народних інструментів, унікальна колекція яких представ-

лена в Краєзнавчому музеї в Ужгороді. Їхнє звучання відтворюють учасники багатьох аматорських і професійних фольклорних та естрадних колективів.

З давніх-давен жителі Карпат навчилися видобувати звуки, застосовуючи листя рослин, кору, луску тощо. Вони створили такі нескладні у виготовленні інструменти, як скосівка, теплінка, піщанка або тилинка. Зі стовбура ялини горяни виготовляють трембіти – сигнальні труби, які використовують пастухи. Довжина деяких із них сягає 4 м (Мацієвський, 2012: 464).

У другій половині минулого століття можна було спостерігати поступове становлення культури української естрадної пісні з використанням специфічного колориту Закарпаття з огляду на особливості національної культури цього регіону. Українська сцена побачила закарпатські народні інструменти, що використовувалися представниками естрадних, музичних колективів того часу. Закарпатський народний колорит знайшов своє відбиття на естрадній сцені, багато в чому визначаючи її подальше становлення та розвиток. Усе це загалом зумовлює особливості становлення та розвитку закарпатської естрадної музики цих часів, яка сягає корінням у закарпатську народну культуру й має за основу могутні пісенні традиції цього краю, що дав Україні багато музичних талантів, а також значно впливає на культуру всієї країни в цілому (Мацієвський, 2007: 520).

На жаль, дотепер відсутні фундаментальні наукові дослідження з вивчення процесів формування та розвитку естрадної музики в Україні й Закарпатті, визначення організаційно-пропагандистських механізмів їхнього регулювання, тенденцій розвитку тощо. Розробляти зазначені проблеми можливо тільки за умови, коли буде здійснено кількісний та якісний аналіз новостворених, відроджених і раніше сформованих чинних українських естрадних колективів, а також вивчене середовище їхнього функціонування (Рось, 2015: 8). Подальші дослідження розвитку естрадного мистецтва Закарпаття та України загалом сприятимуть визначенню головних чинників розвитку загальнонаціональної української культури й формуванню та зміцненню національної свідомості громадян країни.

Висновки. Оцінювання особливостей становлення та розвитку закарпатської естрадної музики в другій половині ХХ століття потрібно проводити з огляду на етапність формування багатонаціонального культурного середовища регіону й різноманітність його етнічного складу. Адже саме розмаїття культурних течій та етнофольклорних

особливостей закарпатського регіону, багатство його музичної палітри, що складалася багато років шляхом впливу народної музики, властивої саме Закарпаттю, надалі виступили домінантою в розвитку закарпатської естрадної пісні й мелодії, багато в чому зумовивши її звучання та колорит.

Серед основних особливостей становлення та розвитку закарпатського естрадного мистецтва в другій половині ХХ століття слід зазначити наявність цілої плеяди талановитих композиторів і виконавців, що згодом підняли професійну планку закарпатської естради до світового рівня. Яскраві пісні Володимира Івасюка в поєднанні з майстерним виконанням Назарія Яремчука, Василя Зінкевича, Софії Ротару й інших талановитих ансамблів та окремих співаків створили візитну картку закарпатської естради, що й досі є впізнаваною майже у всьому культурному світі. Самобутність закарпатської естради визнається багатьма музичними критиками й фахівцями у сфері естрадного мистецтва, в українських естрадних піснях можна почути поєднання звучання закарпатських народних інструментів із шумом води гірських потоків і відгуками вітру в карпатських горах. Завдяки неповторному національному колориту закарпатська естрадна музика отримала визнання в багатьох країнах світу як відбиття національного культурного середовища цього неповторного регіону й важлива складова частина загальноукраїнської національної культури.

Також у контексті викладання особливостей становлення та розвитку закарпатської естрадної музики й пісні в другій половині минулого століття варто відзначити вплив на цей процес інших етнічних груп, що складають розмаїття національного середовища Закарпаття. Історична взаємодія з культурами інших народів і сучасний прикордонний взаємовплив румунського й молдовського населення створили на загальноукраїнському ґрунті власну своєрідну етнофольклорну культуру Буковини. Важливим феноменом сучасної соціокультурної сфери стали фольклорні фестивалі, метою яких є ознайомлення населення з національною культурою та традиціями, їх популяризація та збереження, що особливо актуально в умовах негативних впливів глобалізаційних процесів. На подібних фестивалях представлені інсценування народних обрядів і звичаїв, а також усі можливі види народного мистецтва. Говорячи про Буковину, необхідно згадати народне вбрання, вишивку й килимарство, особливості яких сформувалися завдяки постійній кроскультурній і поліетнічній взаємодії. Саме фольклор українського народу здатний зберегти власну самобут-

ність і культурну ідентичність, дати поштовх до матеріального й духовного відродження та процвітання національної культури. З 1989 року бере початок історія проведення щорічного фестивалю естрадної пісні «Червона рута», що вже давно здобув величезну популярність як стартовий майданчик для молодих талантів української та закарпатської естради у світі професійного естрадного мистецтва. У 1971 році режисером Романом Олексієм у місті Яремча було знято музичний фільм «Червона рута», в якому головні ролі виконували Софія Ротару й Василь Зінкевич. У фільмі звучить багато пісень Івасюка. «Червона рута» перемогла на першому всесоюзному фестивалі «Пісня-71». На завершальному концерті в Останкіно її виконали солісти ансамблю

«Смерічка» Назарій Яремчук, Василь Зінкевич та автор Володимир Івасюк у супроводі естрадно-симфонічного оркестру під керівництвом Юрія Силантьєва. «Червону руту» надрукував тижневик «Україна».

Таким чином, дослідження особливостей становлення та розвитку закарпатської естрадної пісні в другій половині ХХ століття виявляє багато чинників, які слід брати до уваги під час всебічного викладення цього питання. Усі вони мають неабияке значення з боку дослідження загальної культури українського народу, виокремлення суто закарпатського музичного й культурного середовища й визначення його справжнього місця в контексті загальноукраїнської та світової культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Герцюк Т. П. Народження краси. Ужгород : Карпати, 1985. 72 с.
2. Гнидка Е. А. Этно-фольклорная культура Буковины в условиях кросс-культурных, полиэтнических и глобализационных факторов. *Вестник Русской христианской гуманитарной академии*. 2015. № 1 (16). С. 276–283.
3. Марусик-Жмендак Н. П. Барви Буковини. Київ : Народні джерела, 2006. 152 с.
4. Мацєвський І. В. Об этнической музыке карпатских украинцев. *Вестник культуры и искусств*. 2013. № 2 (34). С. 129–145.
5. Мацєвський І. В. Музыкальные инструменты гуцулов. Винница : Нова книга, 2012. 464 с.
6. Мацєвський І. В. Народная инструментальная музыка как феномен культуры. Алматы : Дайк-прес, 2007. 520 с.
7. Ros Z. P. Urban environment as a factor in the formation of regional centers of the jazz festival movement in Ukraine. *Austrian Journal of Humanities and Social Sciences*. 2015. № 2. P. 7–13.
8. Широкова Е. А. Музыкальный фестиваль в диалоге культур : автореф. дис. ... канд. Культурологии : 24.00.01. Санкт-Петербург, 2013. 22 с.

REFERENCES

1. Hertsyuk T. Narodzhennya krasyy [The birth of beauty]. Uzhhorod : Karpaty, 1985, 72 p. [in Ukrainian].
2. Gnidka Ye. A. Etno-folklornaya kultura Bukoviny v usloviyakh kross-kulturnykh, polietnicheskikh i globalizatsionnykh faktorov [Ethno-folk culture of Bukovina in terms of cross-cultural, polyethnic and globalization factors]. *Vestnik Russkoy khristianskoy gumanitarnoy akademii*, 2015, Nr 1 (16), pp. 276–283 [in Russian].
3. Marusyk-Zhmendak N. P. Barvy Bukovyny [Colors of Bukovina]. Kyiv : Narodni dzherela, 2006, 152 p. [in Ukrainian].
4. Matsiyevskiy I. V. Ob etnicheskoy muzyke karpatskikh ukraintsev [About the ethnic music of Carpathian Ukrainians]. *Vestnik kultury i iskussty*, 2013, Nr 2 (34), pp. 129–145 [in Russian].
5. Matsiyevskiy I. V. Muzykalnyye instrumenty gutsulov [Musical instruments of the Hutsuls]. Vinnitsa : Nova knyha, 2012. 464 p. [in Russian].
6. Matsiyevskiy I. V. Narodnaya instrumentalnaya muzyka kak fenomen kultury [Folk instrumental music as a cultural phenomenon]. Almaty : Dayk-pres, 2007, 520 p. [in Russian].
7. Ros Z. P. Urban environment as a factor in the formation of regional centers of the jazz festival movement in Ukraine. *Austrian Journal of Humanities and Social Sciences*, 2015, Nr 2, pp. 7–13 [in English].
8. Shyrokovaya E. A. Muzykalnyy festival' v dialoge kultur : avtoref. dis. ... kand. kulturologii [Music festival in the dialogue of cultures]. St. Petersburg: Russian State Pedagogical University named after A. I. Herzen, 2013, 22 p. [in Russian].